

UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

CLIL i fremmedspråkene. Bruk av fremmedspråk i ikke-språklige fag fra barneskolen til universitet

Beate Lindemann

(professor i anvendt tysk språkvitenskap og språkdidaktikk,
UiT Norges arktiske universitet)

CLIL – hva er det?

CLIL

“Content and language integrated learning”

 å lære seg språk og fag samtidig

Bakgrunn

- fremmedspråk=2. fremmedspråk (tysk, fransk, spansk)
- “EU-språk-norm”: alle borgere i Europa skal ha ferdigheter i morsmål + 2 ytterligere språk
- tydelige behov for fremmedspråkkunnskaper i arbeidslivet (globalisert arbeidsliv, arbeidsmigrasjon, internasjonalt samarbeid)

Behov for fremmedspråkkunnskaper

JA, men hva slags kunnskaper trengs?

Språklæring for LIVET (stor andel er ARBEIDSLIV)

Spørre hvem?

- arbeidslivet selv / bransjer/bedrifter
- erfarne arbeidstakere

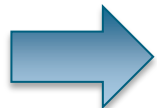
Behov for fremmedspråkkunnskaper

- Kommunikativ kompetanse
- Reseptiv kompetanse (forstå muntlig tale, forstå en skriftlig tekst)
- Produktiv kompetanse (samtaler, korte muntlige innlegg, korte skriftlige tekster)

Hvordan komme dit?

Veien til fremmedspråkskompetanse

Per d.d. primært fremmedspråkundervisning på skolen

Resultat:

- ofte frustrerende lavt nivå (A1/A2-nivå)
- svak kommunikativ kompetanse
 - reseptivt: å lese bedre enn å lytte
 - produktivt: å skrive bedre enn å snakke

Utfordringer

- sen start med 2. fremmedspråk (8.klasse)
- få timer og få år,
- lite homogene grupper,
- svak (?) språklæringsmotivasjon,
- STØRST: “tørre” å ta i bruk språkkunnskaper

Mulig tiltak: CLIL

- a) Språklæring utenfor språktimene, dvs. i fagtimer, eller
- b) Faglæring innenfor språkundervisningen

CLIL i teorien:

- et helt fag på et annet språk enn morsmålet, f.eks. “Naturfag på tysk”, “Historie på tysk”
- Gjennomførbart?
- Utfordringer / hindringer?

CLIL i praksis

Mer realistisk:

CLIL-prosjekter i andre fag:

- f.eks. CLIL-prosjekter i naturfag
- tverrfaglige prosjekter med stasjoner der det brukes morsmålet, engelsk, tysk, fransk o.l.

CLIL i praksis

- samarbeid mellom språklærere og faglærere
- valg av et temaområde fra “faget” som helt eller delvis egner seg for undervisning på et fremmedspråk
- arbeidsdeling og/eller supplering

CLIL i praksis

KLARE MÅL (NB både for språk og fag!!)

Språk (f.eks.):

A) reseptivt:

- lese en kortere fagtekst og forstå hovedinnhold,
- finne fram til informasjon
- lytte til en tekst (audio/video)

CLIL i praksis

B) produktivt:

- skrive ned stikkord og deretter eventuelt et kort sammendrag
- sammendrag på norsk (og oversette deretter (?))
- lage en kontrastiv ordliste
- holde et kort powerpoint-innlegg

CLIL i praksis, noen viktige poeng

- bruk av språket i en faglig sammenheng
- fokus bort fra grammatikk og korrekthet, men på å ta *språket i bruk*
- viktig: ingen vanskelige fagtekster på fremmedspråket, men enkle, korte tekster
- arbeidsoppgaver som setter fokus på faglig viten/kunnskaper

CLIL i praksis

- stor utfordring for språklærere
- skifte fokus
- språkbruk, dvs. å bruke språket, i sentrum
- bruke språket til kommunikasjon og til innhenting av informasjon

CLIL i praksis

Eksempler (alle med bakgrunn i CLILtysk, men overførbare til andre 2.fremmedspråk):

- CLIL i barneskolen
- CLIL i vgs, yrkesforberedende utdanningsprogram
- CLIL på høyskole/universitet

CLIL-prosjekt “eventyr”

- barneskole, tverrfaglig prosjekt med mange fag, stasjon med eventyr på tysk
- *Rødhette* på tysk som kort tegneserie, i enkelt språk
- både selve innholdet og eventyr-sjanger

CLIL-prosjekt “Fugler”

- barneskole, tverrfaglig, stasjoner på tysk
- sanger, bilder, fargelegging (småskoletrinn)
- korte fagtekster (mellomtrinn): fuglebok, wikipedia på tysk

Was ist ein Vogel?

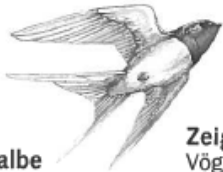
Vögel legen Eier, haben zwei Flügel und zwei Beine, einen Schnabel und Federn. Trotzdem sind die fast 9000 Vogelarten verschieden: Es gibt Flugkünstler wie die Kolibris und Fußgänger wie die Strauße.

Vogelmensch

Der Traum vom Fliegen ist so alt wie die Menschheit. Doch mit nachgebauten

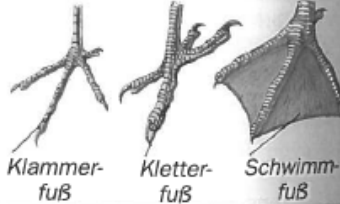
Vogelflügeln lässt er sich nicht erfüllen: Der menschliche Körper ist für das Fliegen nicht geschaffen.

Eine Schwalbe macht noch keinen Sommer – aber sie vertilgt Unmengen von Fliegen und Mücken.

Zeigt her eure Füße!

Vögel haben meist vier Zehen. Eine davon zeigt in der Regel nach hinten. Bei Klettvögeln zeigen oft zwei nach vorn und zwei nach hinten. Wasservögel haben Schwimmhäute zwischen den Zehen.

Halsumdrehen

Eulen können ihre scharfen Augen nicht hin und her bewegen. Doch sie können ihren Kopf fast ganz herum drehen und so in alle Richtungen blicke

Lautloser Jäger

Eulen jagen nachts, wenn die meisten Vögel schlafen. Mit ihren weichen Federn können sie so leise fliegen, dass kaum eine Maus sie hört.

Die „Ohren“ der Eulen sind nur Federbüschel.

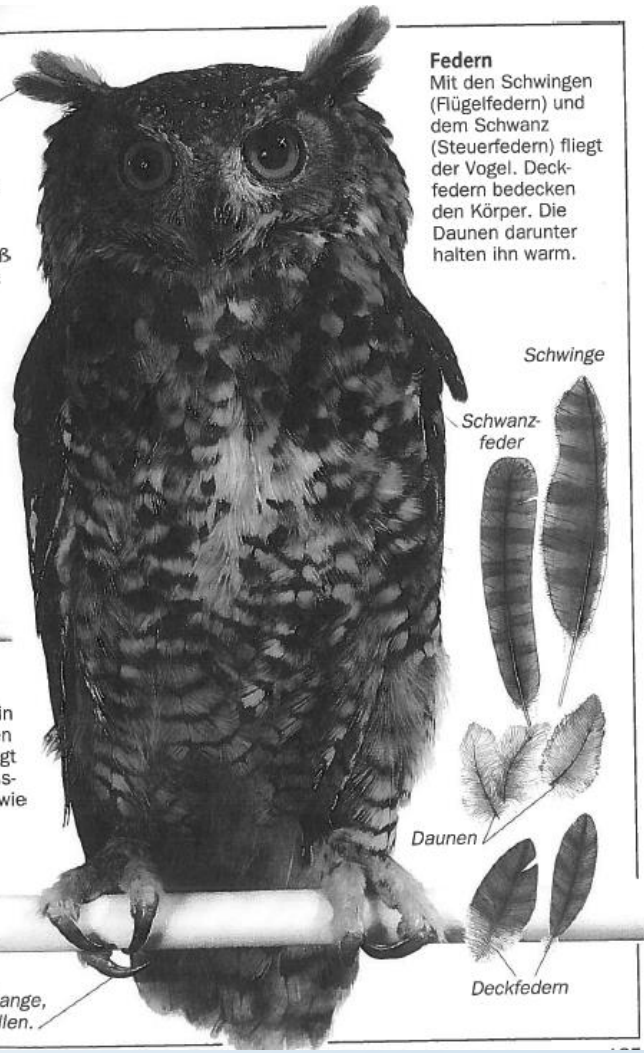
Der Uhu

Die größte Eule ist der Uhu. Er kann Tiere fangen und fressen, die so groß sind wie ein Fuchs.

Die Schleiereule

Diese kleine Eule schläft und brütet in Scheunen und alten Gebäuden. Sie fängt nur Tiere, die höchstens so groß sind wie eine Feldmaus.

Federn

Mit den Schwingen (Flügefedern) und dem Schwanz (Steuerfedern) fliegt der Vogel. Deckfedern bedecken den Körper. Die Daunen darunter halten ihn warm.

Schwinge

Schwanzfeder

Daunen

Deckfedern

Der Uhu hat lange, scharfe Krallen.

CLIL-prosjekt “Reiseliv”/ “Restaurantfag”

- vgs., yrkesforberedende utdanningsprogrammer
- praksisorientert språkundervisning
- relevant praktisk undervisning på fremmedspråk

CLIL-prosjekt “samfunnsfag”

- universitetsnivå, Roskilde;
- deler av emner og pensum på fremmedspråk

CLIL-prosjekt “økonomi”

- universitetsnivå, større europeisk samarbeidsprosjekt, deler av emner og pensum på fremmedspråk;
- gi studentene innsikt i at de utdanner seg til et flerspråklig og flerkulturelt arbeidsliv der språkkompetanse og interkulturell kompetanse er av stor betydning

Erfaringer

- Språket tas mer i bruk (både skriftlig og muntlig)
- Bruk-terskelen lavere
- Mange positive språkbruks-erfaringer
- Større språklæringsmotivasjon hos alle aldersgrupper
- Endret fokus hos elever / studenter
- Større språklæringsglede
- Større språkbruksglede

CLIL?

JA!

**Start med korte, overkommelige
(på alle måter!) prosjekter
og utvid etter hvert!**

Det er bare å komme i gang!